

El dietari de Jordi Llavina

TABAC DE REGALIA

Els meus amics i jo

Esquirol. Dilluns a la tarda m'arribo a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona. Aquest dia i l'endemà s'hi celebra el Col·loqui "Mirades de la ciència sobre el temps", que aplega científics i humanistes que reflexionen sobre el temps.

M'interessa, especialment, la visió que n'ha de donar el meu amic filòsof Josep M. Esquirol, autor d'un llibre lluminós que ja em va aclarir un fum de coses quan el vaig llegir ara fa cinc anys (dir *aclarir* i fer servir, tot seguit, el quantitatiu menorquinista *un fum de pot semblar una fina manera de ser confusament clar o clarament confús*): *El respirar dels dies*, es diu aquesta obra de l'Esquirol, i la recomano ferventment (Paidós).

El pensador de Mediona va començar la seva reflexió a la universitat fent-nos adonar que sovint fem equivaldre les nocions de *temps* i de *vida*, i, a continuació, ja va introduir el concepte d'*experiència temporal*. ¿Què la condiciona, aquesta experiència? Els ritmes, esclar. El del dia i la nit, principalment, determinat per la llum. Apunto en el meu bloc la consideració següent: "Els filòsofs no han deixat gaire ben parada la quotidianitat". Tant que m'agrada a mi, penso, i tant que agrada també a l'amic Esquirol, que és un home que un dia em va defensar, a casa seva, la importància de tenir uns horitzons abastables, i que ben aviat traurà un llibre —l'espero amb candeletes, sortirà a Quaderns Crema!— titulat *La resistència íntima*, que estic convençut que, d'una manera o altra, deurà assenyalar alguns dels privilegis de la quotidianitat (de la quotidianitat que estimem, esclar!).

Fer equivaldre espai i temps, o voler mesurar el segon amb els criteris amb què mesurem el primer, és un error —va apuntar.

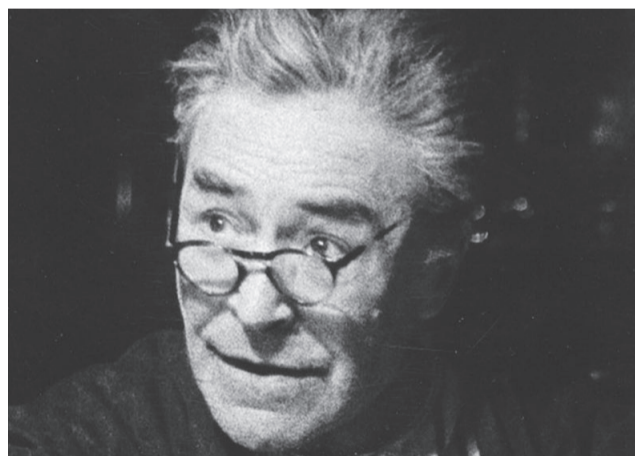
Esquirol també es va referir a la nostra *passivitat* davant el temps. Em fa il·lusió haver coincidit amb ell en aquest extrem (com en tants altres, modèstia a part), ja que, així mateix, ho vaig deixar escrit en un dels poemes de *Contrada*, un llibre que vaig tenir el privilegi que m'epilogués. El poema comença així: "Cap feina costa menys de fer que els anys. / Els fem sense adonar-nos-en" (ara que rellegeixo els dos versos citats, aquest "els fem sense adonar-nos-en" se'm fa un xic estrany: està condicionat, però, per *fer els anys*, del primer vers, una llicència poètica en tota regla (*fer anys* seria la forma genuïna i no poètica de dir-ho)). Passius davant el temps, deïem, o sota el temps, esclafats per ell. ¿Què hi podem fer? En algunes figuracions mitològiques, el Temps és devastador, cruel. Cronos devora els seus fills. ¿Com podem aturar-lo, el temps? De cap manera. ¿Una mica amb la memòria, potser? El record se'n fum, del pas del temps (però també és veritat que el pas del temps modifica els records, va erosionant la nostra memòria, o va donant-li una forma sensiblement diferent). ¿Com es podria parar, el temps? Creant, tal vegada. Creant autèntiques obres d'art que ens sobrevisquin. Són aquelles obres, s'entén, memorables, no pas els patafis. (Quan es va obrir el torn de preguntes, vaig aixecar el dit i vaig suggerir al ponent, en primera instància, i a l'auditori, de retruc, que

El retrat de Dorian Gray, d'Oscar Wilde, proposa, en aquest sentit, una qüestió enormement suggestiva: per mitjà d'una mena de pacte amb el diable, el protagonista de la novel·la, el bell Dorian, no envellirà mai, a canvi que sigui el seu retrat —l'home representat— el que ho faci, el que pateixi la degradació del pas del temps. Això, per descomptat, farà que l'home esdevingui foll. Com esdevé foll, per unes altres raons, el protagonista permanentment trempat de *La magnitud de la tragèdia*, la novel·la de Monzó. I és que no es pot anar contra la més elemental naturalesa).

En Josep Maria va anar llançant idees oportunes, molt estimulants. Sobre la irreversibilitat del temps, sobre la naturalesa de les expressions *mai més* i *sempre més*: "les més reveladores de la condició humana". "De vegades, del misteri de la vida en diem *temps*. I alguns filòsofs de la contemporaneïtat es refereixen a l'Altre per expressar això mateix." També va citar Espriu, i Poe. Le temps s'enfuit. Campana y se acabó. Sempre és un plaer, escoltar l'amic savi.

Josep Pla. Edicions 62 n'acaba de reeditar *El pagès i el seu món*. No recordo si l'havia llegit abans, aquesta obra de Pla. És probable que n'hagués coneguts fragments, que n'hagués fet tastos, com m'ha passat amb tantes obres del de Palafrugell, que, per la seva naturalesa, diguem-ho així, no cal llegir de punta a punta i ordenadament.

Un llegeix Pla i entén la força de l'estil, la robustesa de la llengua, la precisió del lèxic, tot això. Per bé que el gran model narratiu de Pla no és infal·lible. En un lloc, es permet aquesta concessió a una manera de dir que ara ja fa servir tothom: "Ni la més mínima aportació del diner col·lectiu". En un altre cas, comet una incorrecció lamentable (a banda una repetició innecessària): "L'única cosa que es pot esdevenir, quan hom contempla una posta de sol en aquest temps, és que caigui un ruixat que no us *doni temps* d'arribar al porxo més veí". I, tanmateix, la lectura de Pla resulta sempre suggeridora. Per

Lescriptor Josep Pla (1897-1981) | 3D8

la visió profundament escèptica de les coses del món que té l'autor, encara que, de tant en tant, jo no em crec el que diu. Aquí, per exemple, no me'l crec: "L'egocentrisme és cosa de joventut, i la joventut, com l'amor, ja fa molts anys que volà del meu pit".

Hi ha molts més casos, però, en què subratllo Pla admirativament: "Si, per casualitat, un pagès mira el sol, és per saber quina hora és. Si un pagès contempla el paisatge, feu-me un petit favor: no creguéssiu que en el seu pensament batega una vel·leïtat de panteïsmes, una forma qualsevol d'amor a la naturalesa. El paisatge és bell o simplement bonic en tant que és un pretext per a imaginar o arrodonir un contracte de compravenda". Pla acostuma a ser rotund, sentencios, i, en allò que coneix o creu conèixer molt bé, tendeix a pontificar. Aquí no hi ha relativisme ni escepticisme que valgui. Potser també per això resulta un autor tan agradable de llegir i de conèixer!

Adell. El poeta de Vinaròs acaba de publicar un llibre bell, commovedor, que té com a protagonista el seu pare, malalt d'Alzheimer: *Escandall* (Metèora). És molt difícil, abordar una qüestió tan delicada com aquesta. El poeta pot incórrer fàcilment en la llagrimeta, en el plany autocommiseratiu o en el sentimentalisme més tronat. Adell se'n surt molt bé, esquivant tots aquests perills: "I tot això esdevé inesperadament. Com aquesta pintada esborrada per la calç, que algú va escriure tants anys abans i que ara ressorgeix, com un vell amor, i que et diu: t'estimo". La desmemòria del pare provoca la memòria del fill, i aquesta, una obra fonda, de veritat; en alguns moments, estremidora.

Marc. Ara feia temps que no quedàvem per dinar. Quatre o cinc mesos, potser. La nostra és una amistat d'una fermesa tan gran que poden passar, en efecte, quatre o cinc mesos, o un any i tot, sense que ens vegem.

Hem parlat, com sempre, de la vida i de la filosofia. Hem d'admetre, Marc, que estem prou bé. Jo, almenys, no em puc queixar, perquè visc una època d'il·lusió i d'esperança. Quan tens 46 anys, però, la il·lusió i l'esperança, també és cert, es poden esquarterar en qüestió d'hores. Fem per maneres que no sigui així.

Avui m'has recomanat un llibre de Daniel Pennac, *Diario de un cuerpo*. Fa segles que no el llegeixo. Però aquest el llegiré. El llegiré no pas perquè Pennac m'interessi gaire, francament. El llegiré per ser, encara, més a prop teu. Perquè m'intriga i m'interessa saber què estan llegint les persones que estimo.

Pluja. Quan sortim del restaurant, plou. Jo he dit a en Marc: "Sempre és una bona notícia, que ploqui". En un poema de *Contrada* vaig deixar escrit que "la pluja crea presència". Ara penso que l'aigua de la pluja compartimenta, i la llum dels dies de sol, no. Per això és més íntima, la pluja (i, per extensió, els dies passats per aigua) que no pas la llum (els dies de sol). La pluja fa casa. La llum convida als espais oberts.

FESTIVAL DE MÚSICA DE PRIMAVERA 2014

IGNASI TERRAZA TRIO "Imaginant Miró"

Dissabte 7 juny, a les 22.30 h

Auditori Fórum Berger Balaguer
Rambla Nostra Senyora, 6
VILAFRANCA DEL PENEDÈS
Preu entrada 14€

Ho organitza:
JAZZ CLUB VILAFRANCA

Ho patrocinen:
DISTRIBUCIÓ CASTELLVÍ
SINCE 1983 JEANLEON

Festival VinyaSons

Música, vi i gastronomia als cellers del Penedès

Programació i venda d'entrades a

topticket.cat

Consulta també més ofertes i esdeveniments d'oci i cultura

